

Pensioenfonds PNO Media

Webinar opheffen leenrestrictie

22 november 2022

Even voorstellen

Marijn Timmerman
Pensioenconsultant

Bruno de Haas
Beleggingsstrateeg

Pieter den Boer
Pensioenconsultant

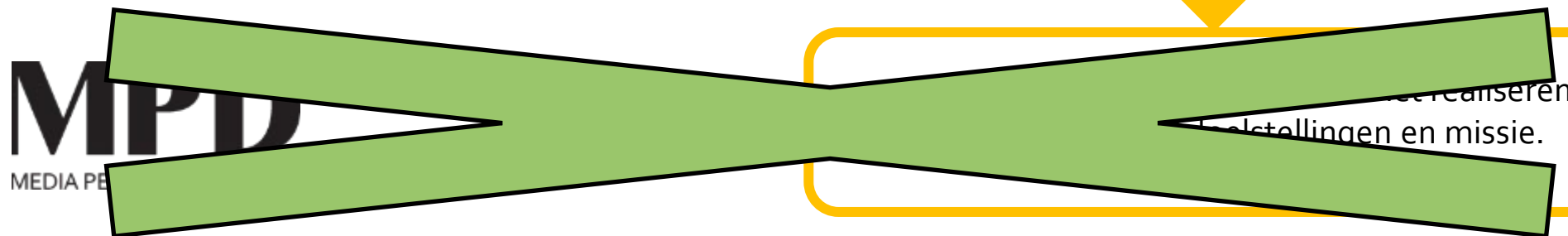
Agenda

- Over PNO Media
- Het nieuwe pensioenstelsel
- Opheffen van de leenrestrictie
- Resultaat
- Conclusie
- Leenrestrictie en de actualiteit
- Vragen?

- Voornamelijk vrijwillig bedrijfstakpensioenfonds
- Stichting zonder winstoogmerk
- Circa 500 bedrijven, 20.000 actieve deelnemers, 10.000 gepensioneerden en ruim 31.000 slapers
- Behorend tot 30 grote Nederlandse fondsen (T3)
- Pensioenvermogen: ca 6,8 mld (okt 2022)
- Eigen uitvoeringsorganisatie (MPD)

Brede creatieve en digitale sectordefinitie

1. Media en entertainment
2. Kunsten en cultureel erfgoed
3. Creatieve zakelijke dienstverlening
4. ICT

Telecom

Klanttevredenheid werkgevers en werknemers

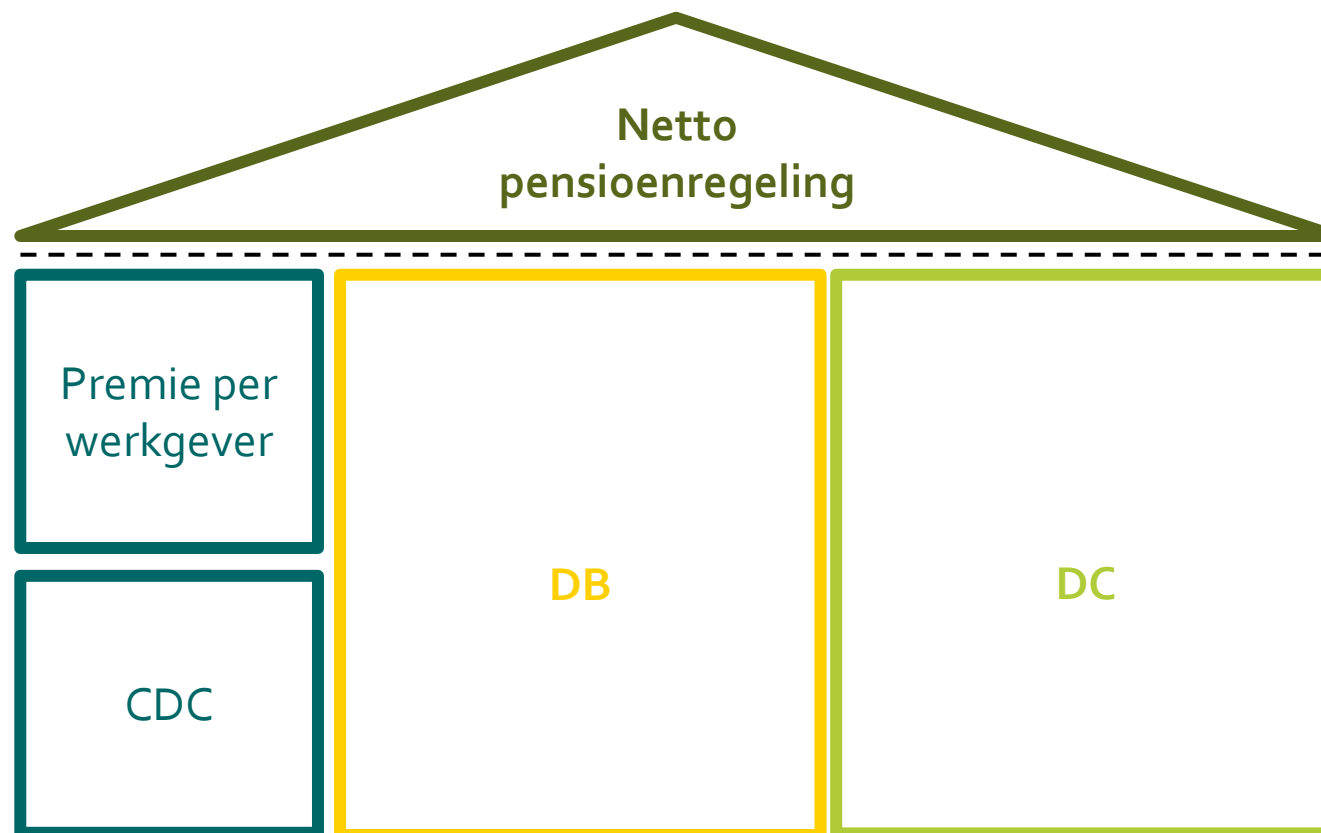
Werkgevers geven 7,5

- Persoonlijk contact
- Bereikbaarheid
- Deskundigheid
- Ontvangen informatie

Deelnemers geven 7,6

- Duidelijke en heldere communicatie
- Persoonlijk contact
- PNO Media is betrouwbaar

Huidig productaanbod

Het nieuwe pensioenstelsel

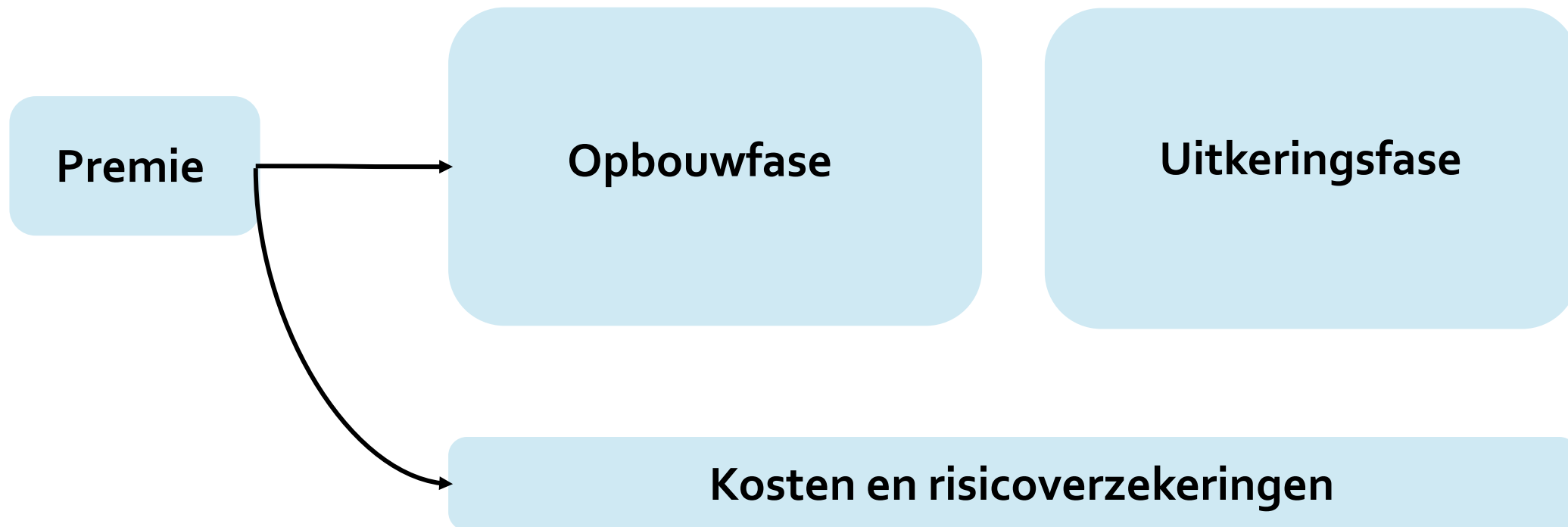
VOOR IEDEREEN IN DE CREATIEVE EN DIGITALE SECTOR

FLEXIBELE PREMIEREGELING

- Lijkt op traditionele premiereregeling
- Beleggingsbeleid via lifecycles
- Keuze uit beleggingsprofielen
- Op de pensioendatum keuze tussen vast of variabel
- Met of zonder risicodelingsreserve

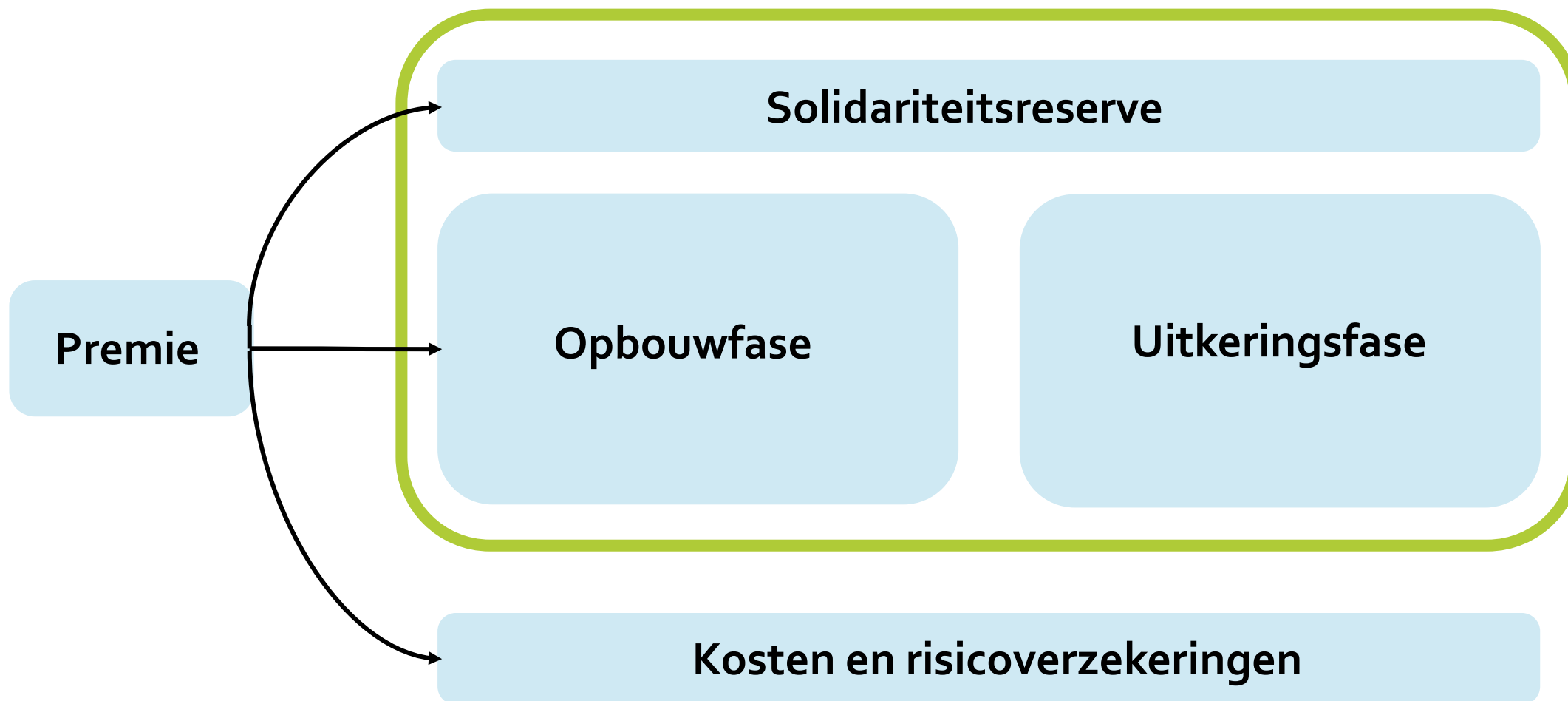

SOLIDAIRE PREMIEREGELING

- Premiereregeling met veel solidaire elementen
- Collectief beleggingsbeleid
- Beleggingsrendement op basis van transparante verdeelregels
- Langlevensrisico wordt gedeeld
- Opheffen leenrestrictie mogelijk
- Mee- en tegenvallers gespreid over 10 jaar
- Solidariteitsreserve om mee te sturen

Collectief beleggingsbeleid

Potentiële verschillen beleggingsbeleid

	(POTENTIËLE) VERSCHILLEN IN BELEGGINGSBELEID	
	Solidaire premieregeling	Flexibele premieregeling
Maximaal risicoprofiel	Life cycle mag starten met meer dan 100% in rendementsportefeuille	Neutrale life cycle start met minder dan 100% in rendementsportefeuille, alleen de meest risicovolle life cycle mag beginnen met maximaal 100% in rendementsportefeuille
Individuele keuze risicoprofiel	Nee, elke deelnemer volgt dezelfde life cycle	Ja, keuze uit (tenminste) 3 risicoprofielen
Beschermingsportefeuille	Fonds kan kiezen tussen feitelijk beschermingsrendement en theoretisch beschermingsrendement	Feitelijk beschermingsrendement
Rendementsportefeuille	Evenveel ruimte voor bijvoorbeeld vastgoed en private equity als in huidige DB-regeling	Iets minder ruimte voor illiquide zakelijke waarden dan in huidige DB-regeling maar tenminste zoveel als in huidige DC-regeling

Opheffen van de leenrestrictie

Pensioen Pro

Nieuws • PP

ma 13 sep

Ortec: 'Veel pensioenfondsen zullen leenrestrictie opheffen'

Het opheffen van de leenrestrictie in het nieuwe contract leidt tot een 7% hoger pensioenresultaat, verwacht Ortec Finance. De consultant schat in dat veel fondsen daarom voor opheffing kiezen, ondanks de risico's op korte termijn.

PensioenPro

Olaf Boschman • PP

10 mei 22

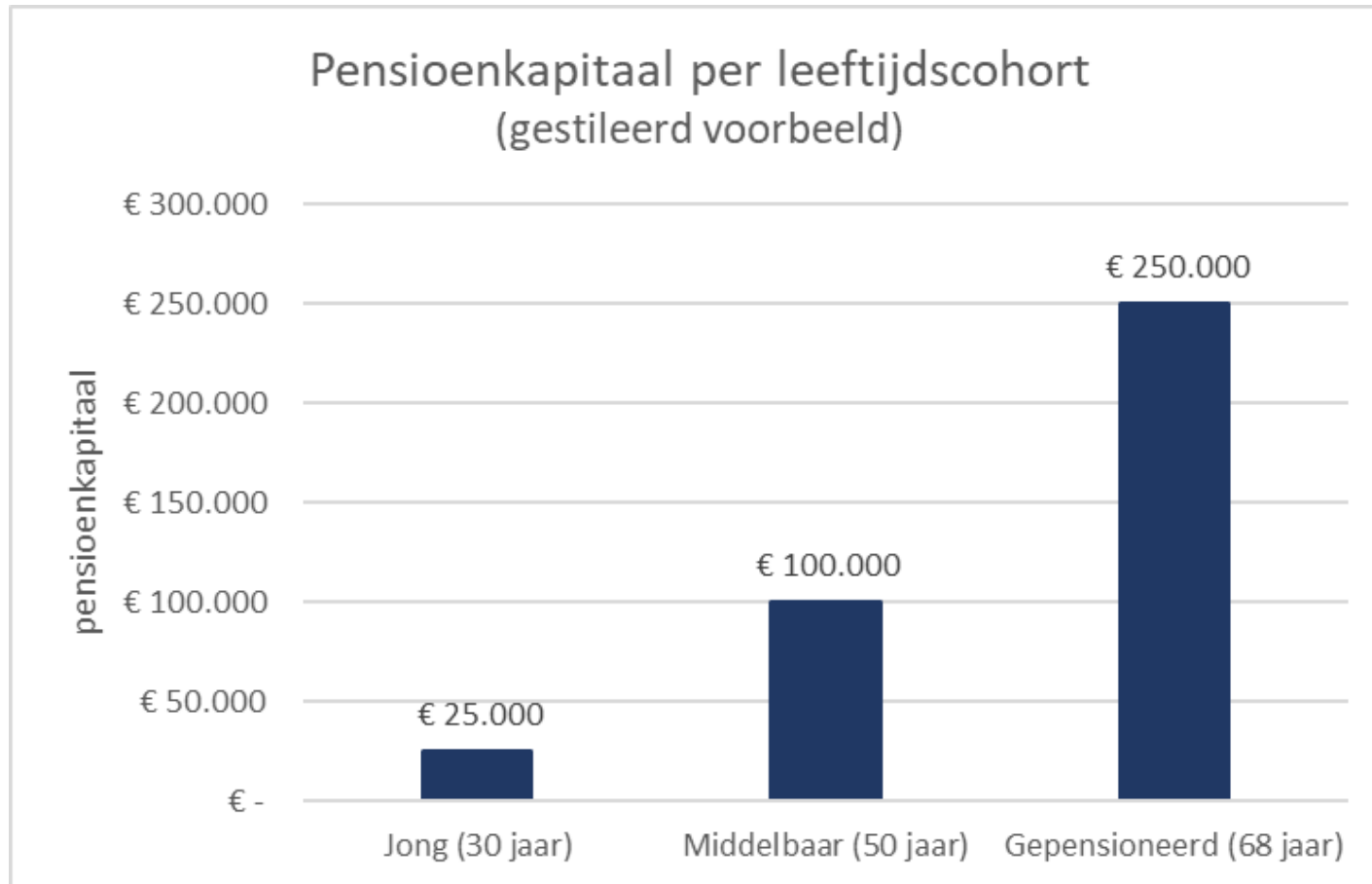
NIEUWS

Kring van Pensioenspecialisten hekelt opheffen leenrestrictie

Opheffen van de leenrestrictie betekent volgens de Kring van Pensioenspecialisten (KPS) dat de wetgever deelnemers stimuleert te beleggen in een constructie waar AFM en DNB particulieren voor waarschuwen, en dat is 'vreemd'.

Persoonlijk pensioenkapitaal

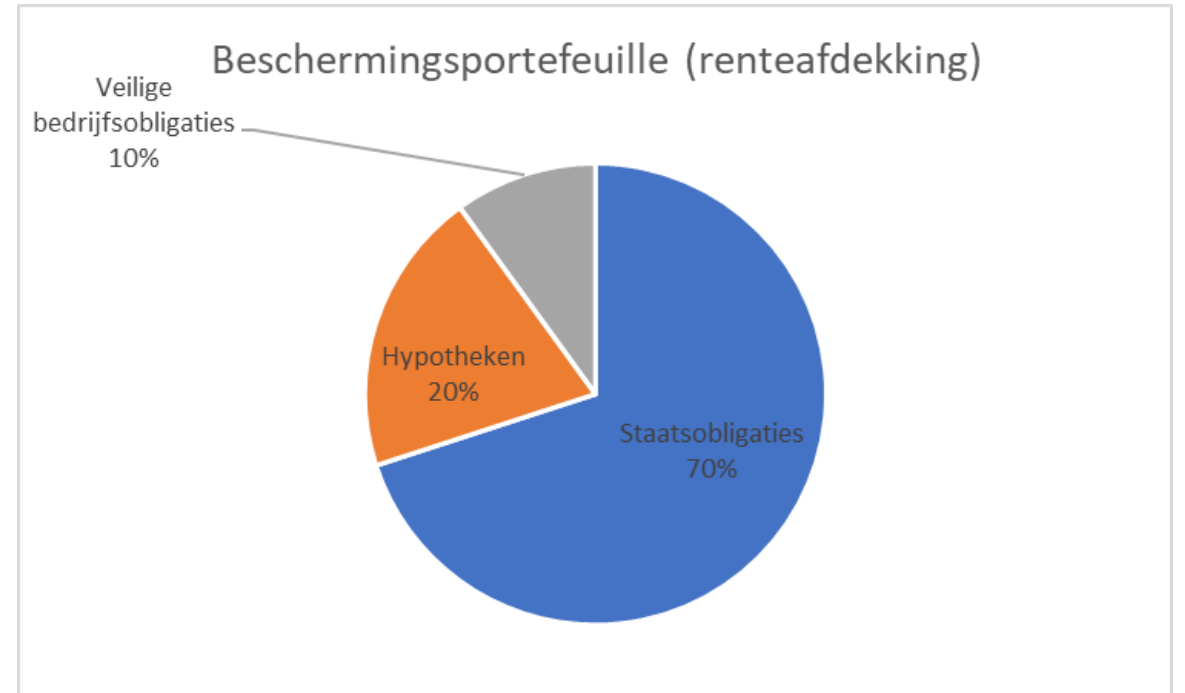
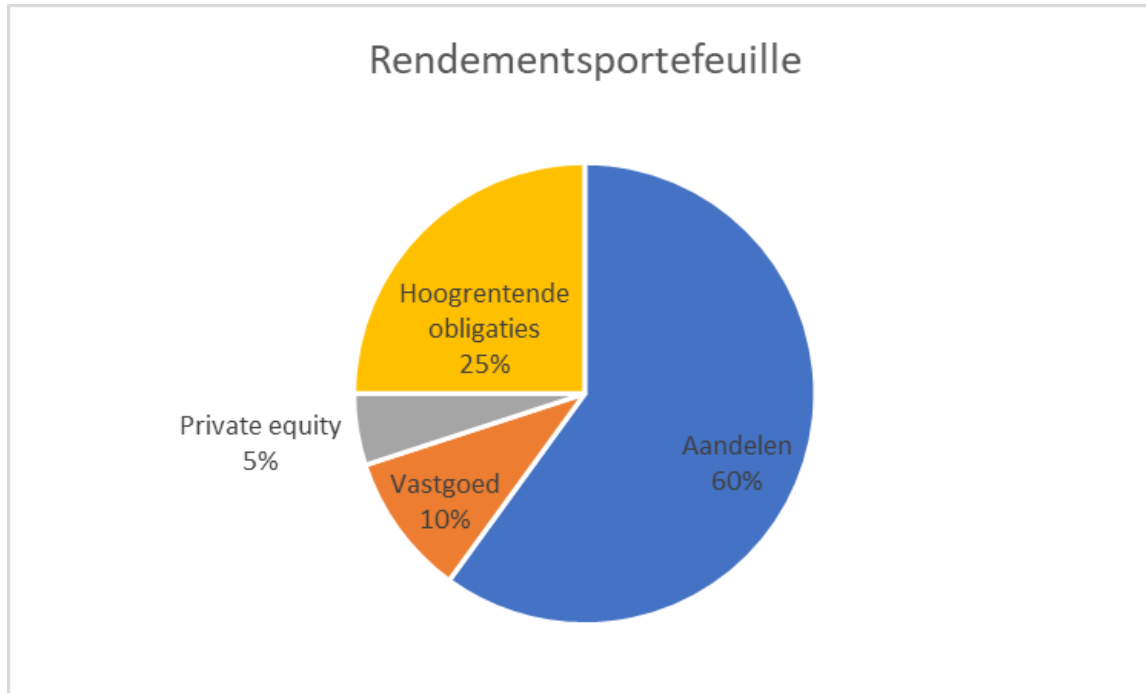

- De bulk van het pensioenkapitaal vergaart iemand na zijn 50^e.
- Beleggingsverliezen op jonge leeftijd hebben een beperkt effect op het uiteindelijk te bereiken kapitaal.
- Jonge deelnemer heeft meer tijd om verlies goed te maken.
- Daarom kan een jonge deelnemer veel meer beleggingsrisico nemen dan een oude deelnemer.

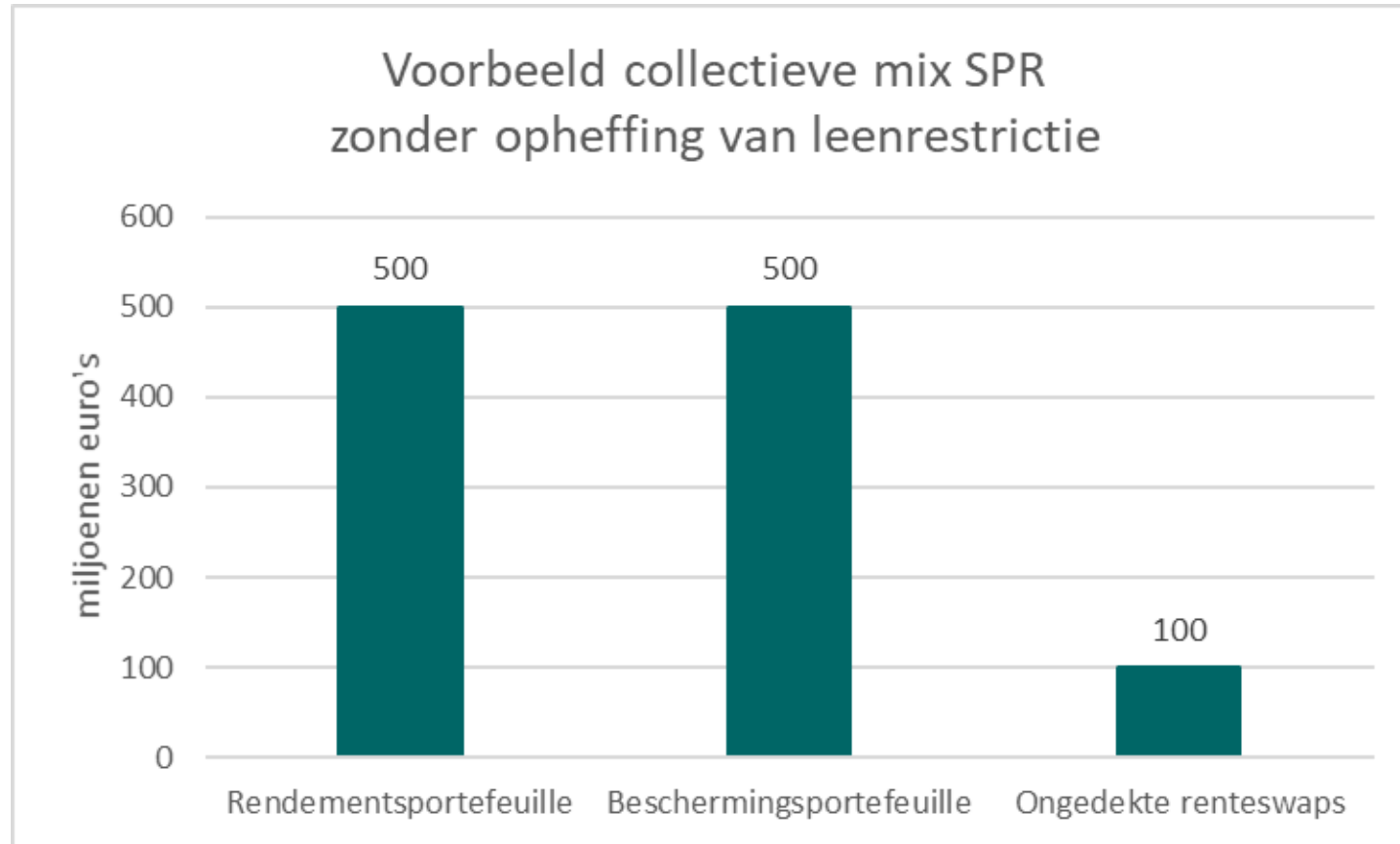
Life cycle beleggen

- Jonge deelnemer heeft weinig financieel vermogen, veel arbeidsvermogen. Beperkte financiële vermogen het best worden belegd in een rendementsportefeuille : aandelen, vastgoed, hoogrentende obligaties.
- Voor ouderen wordt behoud van financiële vermogen belangrijker; beleggingen naar een beschermingsportefeuille. Een beschermingsportefeuille bestaat uit veilige obligaties.
- Als percentage van het totale kapitaal (menselijk plus financieel) blijft het risicovol belegde deel stabiel als een deelnemer het financiële vermogen eerst helemaal risicovol belegt, en later slechts gedeeltelijk risicovol belegt.
- In de solidaire premiereregeling kunnen jonge deelnemers het vermogen van oude deelnemers en gepensioneerden lenen om extra in een rendementsportefeuille te beleggen. In de wetgeving heet dit **“het opheffen van de leenrestrictie”**.

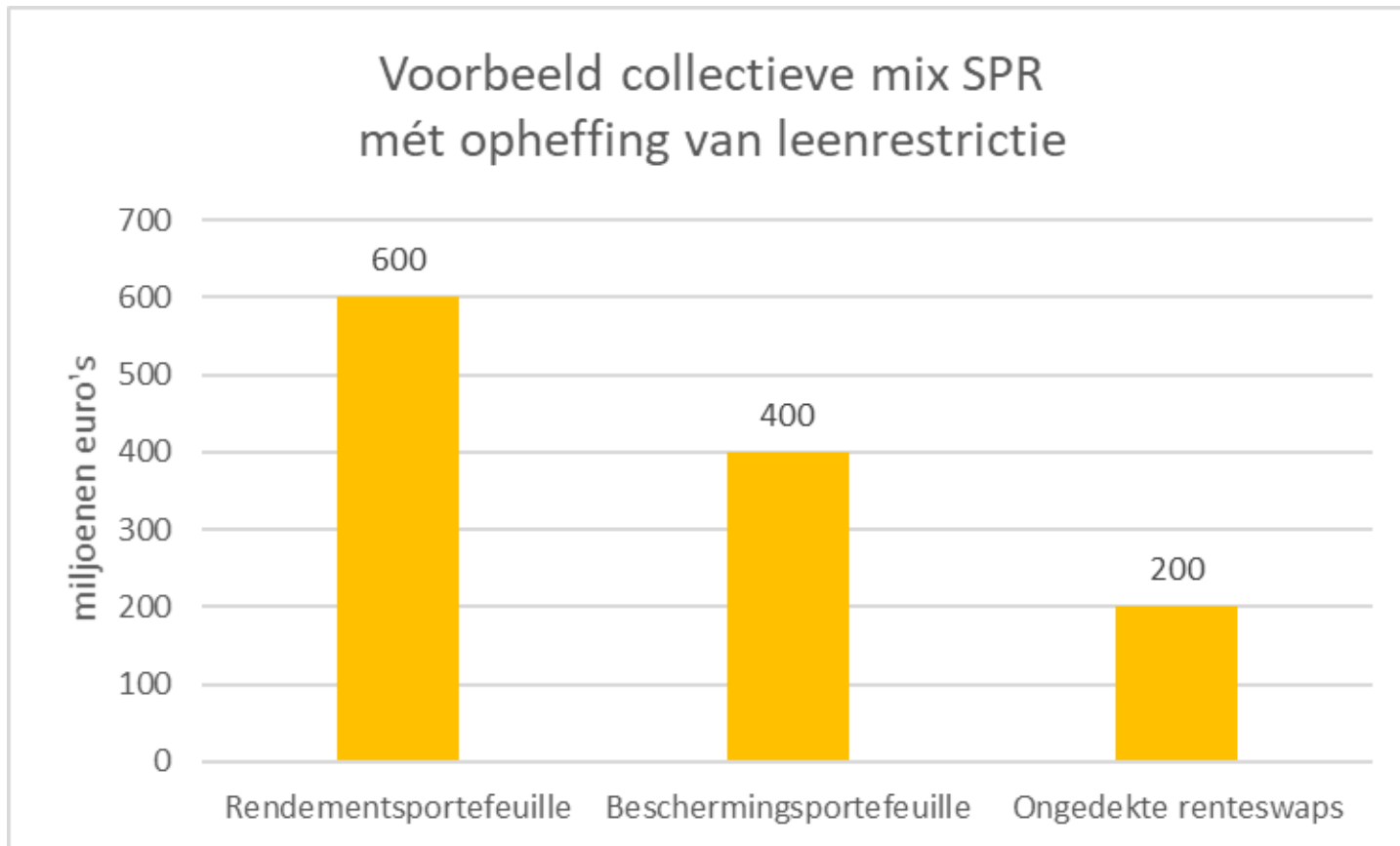
Opheffen leenrestrictie

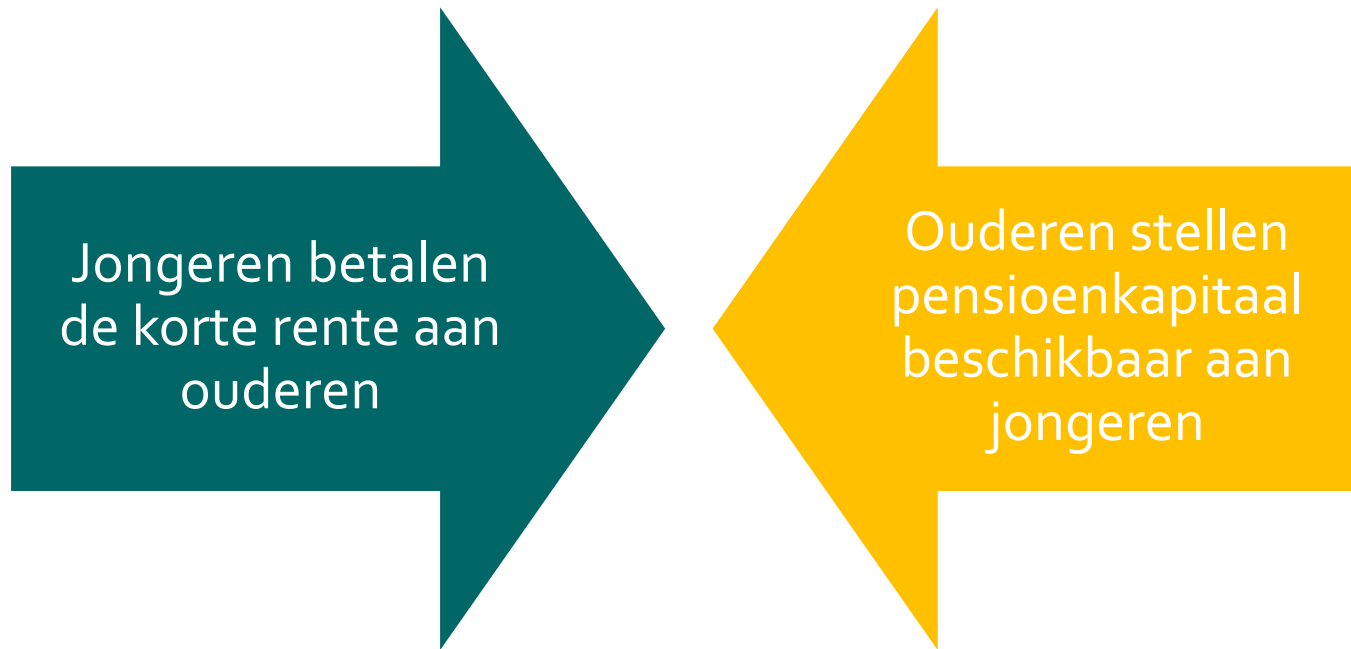
- Life cycle: minimaal twee portefeuilles, de rendementsportefeuille en de beschermingsportefeuille.
- Beschermingsportefeuille vaak gesplitst: één met veilige vastrentende waarden en een renteafdekkingsportefeuille met langlopende staatsobligaties en/of renteswaps.
- Om de gewenste renteafdekking te bereiken in een renteafdekkingsportefeuille zijn gewoonlijk “ongedekte renteswaps” nodig. Dit is alsof je met geleend geld belegt in staatsleningen.

- Pensioenvermogen 1 miljard, 50/50 verdeeld over rendements- en beschermingsportefeuille.
- Daarnaast is €100 miljoen ongedekte renteswaps. Reden: gewenste renteafdekking ligt hoger dan bereik van beschermingsportefeuille

- Opheffing leenrestrictie door gebruik kapitaal uit beschermingsportefeuille.
- Jonge deelnemers lenen €100 miljoen van oude deelnemers. €100 miljoen gaat van beschermings- naar rendementsportefeuille: verdeling wordt 60/40.
- Oude deelnemers hebben nu minder renteafdekking dan hun life cycle voorschrijft. Daarom moet het fonds voor €100 miljoen extra renteswaps afsluiten zodat zij ouderen hetzelfde beschermingsrendement kunnen geven.

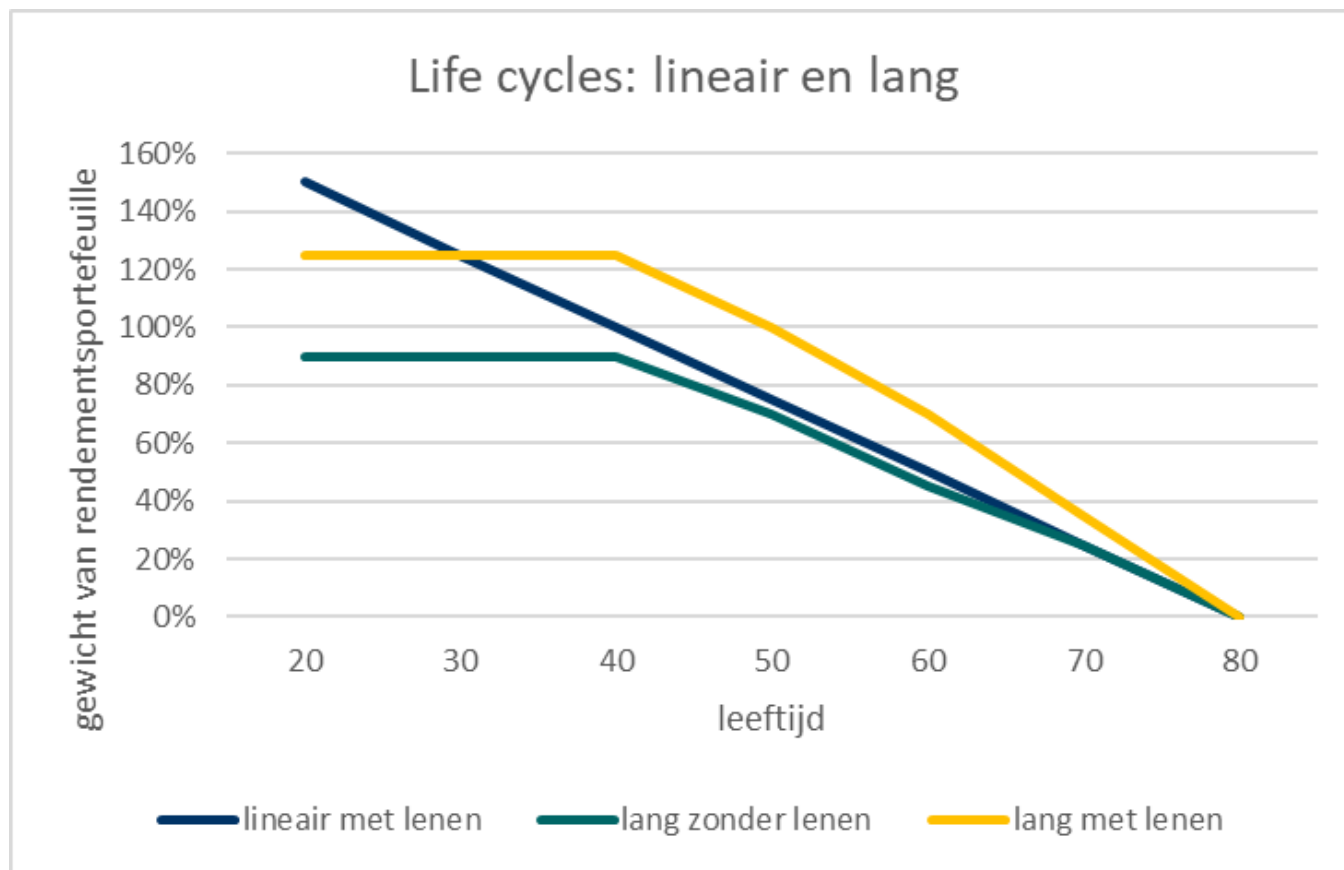

- Bij een ongedekte renteswap ontvangt een oudere deelnemer/pensioneerde de lange rente = beschermingsrendement.
- In ruil daarvoor moet hij echter de korte rente betalen.
- Bij een belegging in een staatslening is dat niet zo: dan ontvang je alleen de lange rente.
- Om te voorkomen dat de oudere/gepensioneerde erop achteruit gaat door het lenen van kapitaal aan jongeren, vergoeden jongeren de korte rente over het geleende kapitaal.

Opheffen van de Leenrestrictie: resultaat

Twée soorten life cycles

- In het onderzoek gebruiken wij twee vormen life cycles: lineair en lang.
- Beide vormen kun je wel/niet combineren met opheffing van de leenrestrictie in de eerste fase van pensioenopbouw.
- Lange life cycles zijn effectiever dan lineaire life cycles.
- In het debat over de kapitaalrisico's bij het opheffen van de leenrestrictie wordt beschermd met berekeningen voor (extreme) lineaire life cycles.

- Wij bekijken de invloed van een life cycle op het verwachte pensioen door het gewicht van de rendementsportefeuille tot 65 jaar te variëren. Vanaf 65 jaar is het gewicht 35%. Onderzoek naar de beste omvang van de rendementsportefeuille na 65 jaar volgt nog.
- De renteafdekking is in alle life cycles hetzelfde
- De premie is 20,5% van de pensioengrondslag (alleen ouderdomspensioen)
- Wij tonen alleen life cycles zonder risico op een negatief kapitaal
- Er is gerekend met scenariosets van DNB uit 2021

Samenvatting uitkomsten

- Deelnemers van 25 tot 35 jaar kunnen in een solidaire premieregeling 5% tot 30% meer pensioen opbouwen dan in een flexibele premieregeling
- Voor een 45-jarige deelnemer varieert het potentiële extra pensioen tussen 4% en 20%
- Vanaf 55 jaar wordt het mogelijke verschil in pensioen verwaarloosbaar omdat alle life cycles afbouwen naar hetzelfde risicoprofiel op pensioendatum
- Alle life cycles in deze presentatie hebben minder pensioenrisico dan de DB-regeling. Het vereist dus geen hogere risicobereidheid dan nu

Pensioenresultaat 25-jarige deelnemer

Life cycles	Flexibele Premiereregeling	Solidaire Premiereregeling <i>Opties die niet als neutraal profiel mogelijk zijn in Flexibele Premiereregeling</i>					
		25-jarige deelnemer vervangingsratio op pensioenleeftijd	Neutraal profiel (lang 85-35)	Offensief profiel FPR (lang 100-35)	Lineair 150-35	Lineair 175-35	Lang 125-35
Rendementsportefeuille zoals in DB-regeling	Neutraal = 100%						
Verwacht pensioen (mediaan)	100%	107%	109%	117%	119%	138%	
Slecht weer pensioen	49%	50%	50%	52%	52%	54%	
Mooi weer pensioen	238%	267%	279%	324%	332%	463%	
Tegenvaller: slecht weer als % van verwacht	49%	47%	46%	44%	43%	39%	
Meevaller: mooi weer als % van verwacht	238%	250%	257%	277%	278%	335%	

Pensioenresultaat 35-jarige deelnemer

Life cycles	Flexibele Premiereregeling	Solidaire Premiereregeling <i>Opties die niet als neutraal profiel mogelijk zijn in Flexibele Premiereregeling</i>					
		35-jarige deelnemer vervangingsratio op pensioenleeftijd	Neutraal profiel (lang 85-35)	Offensief profiel FPR (lang 100-35)	Lineair 150-35	Lineair 175-35	Lang 125-35
Rendementsportefeuille zoals in DB-regeling	Neutraal = 100%						
Verwacht pensioen (mediaan)	100%	105%	104%	111%	115%	133%	
Slecht weer pensioen	50%	51%	51%	52%	53%	54%	
Mooi weer pensioen	224%	258%	252%	289%	314%	431%	
Tegenvaller: slecht weer als % van verwacht	50%	49%	49%	47%	46%	40%	
Meevaller: mooi weer als % van verwacht	224%	246%	241%	261%	272%	325%	

Pensioenresultaat 45-jarige deelnemer

Life cycles	Flexibele Premiereregeling	Solidaire Premiereregeling <i>Opties die niet als neutraal profiel mogelijk zijn in Flexibele Premiereregeling</i>					
		45-jarige deelnemer vervangingsratio op pensioenleeftijd	Neutraal profiel (lang 85-35)	Offensief profiel FPR (lang 100-35)	Lineair 150-35	Lineair 175-35	Lang 125-35
Rendementsportefeuille zoals in DB-regeling	Neutraal = 100%						
Verwacht pensioen (mediaan)	100%	104%	100%	103%	110%	119%	
Slecht weer pensioen	55%	55%	54%	54%	55%	55%	
Mooi weer pensioen	189%	207%	194%	210%	235%	296%	
Tegenvaller: slecht weer als % van verwacht	55%	53%	54%	52%	50%	46%	
Meevaller: mooi weer als % van verwacht	189%	200%	194%	203%	213%	249%	

Pensioenresultaat 55-jarige deelnemer

Life cycles	Flexibele Premieregeling	Solidaire Premieregeling <i>Opties die niet als neutraal profiel mogelijk zijn in Flexibele Premieregeling</i>					
		55-jarige deelnemer vervangingsratio op pensioenleeftijd	Neutraal profiel (lang 85-35)	Offensief profiel FPR (lang 100-35)	Lineair 150-35	Lineair 175-35	Lang 125-35
Rendementsportefeuille zoals in DB-regeling	Neutraal = 100%						
Verwacht pensioen (mediaan)	100%	101%	99%	100%	103%	106%	
Slecht weer pensioen	68%	67%	66%	66%	65%	64%	
Mooi weer pensioen	152%	158%	153%	158%	168%	183%	
Tegenvaller: slecht weer als % van verwacht	68%	66%	67%	66%	63%	60%	
Meevaller: mooi weer als % van verwacht	152%	156%	154%	157%	163%	172%	

Pensioenresultaat 35-jarige gewezen deelnemer

Life cycles	Flexibele Premiereregeling	Solidaire Premiereregeling <i>Opties die niet als neutraal profiel mogelijk zijn in Flexibele Premiereregeling</i>				
		35-jarige slaper vervangingsratio op pensioenleeftijd	Neutraal profiel (lang 85-35)	Offensief profiel FPR (lang 100-35)	Lineair 150-35	Lineair 175-35
Rendementsportefeuille zoals in DB-regeling	Neutraal = 100%					
Verwacht pensioen (mediaan)	100%	109%	109%	120%	128%	154%
Slecht weer pensioen	36%	35%	35%	35%	35%	33%
Mooi weer pensioen	310%	372%	376%	462%	500%	776%
Tegenvaller: slecht weer als % van verwacht	36%	32%	32%	29%	28%	21%
Meevaller: mooi weer als % van verwacht	310%	343%	345%	385%	392%	506%

Conclusie extra beleggingsruimte

- Door de extra beleggingsruimte wordt het verwacht pensioen hoger
- Op korte termijn betekent meer risico een grotere kans op een daling van het pensioenkapitaal, maar risico op een negatief kapitaal is te vermijden
- Op lange termijn betekent meer risico een grotere spreiding tussen het verwachte pensioen en de uitkomsten in goede of slechte scenario's: meer onzekerheid dus.

Opheffen leenrestrictie en de actualiteit

VOOR IEDEREEN IN DE CREATIEVE EN DIGITALE SECTOR

Opheffen leenrestrictie en de actualiteit

Spelregels zijn nog niet af

- Nu mogelijkheid zeer hoge risicoblootstelling jongere deelnemer, voorstel om leenrestrictie in te perken; bij de voorgestelde inperking (maximaal 150%) zijn de getoonde life cycles mogelijk
- Nieuwe scenario's worden eind november van Commissie Parameters verwacht
- Logisch gevolg: nieuwe berekeningen

WAT GAAT PNO MEDIA AANBIEDEN?

Beoogd productassortiment:

- Solidaire premiereregeling (verwachting 2026)
Met of zonder opheffen leenrestrictie
- Flexibele premiereregeling (verwachting 2023)

VOOR IEDEREEN IN DE CREATIEVE EN DIGITALE SECTOR

VRAGEN?

Bezoekadres

Seinstraat 12
Hilversum

06 - 58 98 70 80

pieter.den.boer@mpd.nl

www.pnomedia.nl

VOOR IEDEREEN IN DE CREATIEVE EN DIGITALE SECTOR

Afspraak maken? Even bellen met
onze consultant Pieter den Boer!
Te bereiken via 06 589 870 80 of mail:
pieter.den.boer@mpd.nl

